

Вплив цифровізації та інформаційна безпека під час дослідження традиційних об'єктів криміналістичних досліджень

Олена Крижановська

ДніпропетроНДІС, м. Дніпро, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1814-8538>,
e-mail: dniprondise@ukr.net

Дмитро Ус

ДніпропетроНДІС, м. Дніпро, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8542-2876>,
e-mail: dniprondise@ukr.net

Висвітлено майбутні негативні наслідки втілення цифрової трансформації у наданні державних послуг онлайн-сервісами під час дослідження традиційних об'єктів криміналістичних досліджень.

Ключові слова: цифрові комунікації; витік даних; документи; реквізити документів; підписи; відбитки печатки.

The Impact of Digitalization and Information Security in the Study of Traditional Objects of Forensic Research

Olena Kryzhanovska, Dmitry Us

The future negative consequences of implementing digital transformation in providing state services through online services were highlighted during the study of traditional objects of forensic investigation.

Keywords: digital communications; data leakage; documents; document details; signatures; stamp imprints.

Сьогодні реформа надання державних послуг насамперед пов'язана з цифровізацією країни та поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси. З-поміж них — зміна місця реєстрації, сплата податків, заміна водійського посвідчення, реєстрація бізнесу та електронні петиції за цифровими підписами та цифрових печаток. Усе це онлайн у декілька кліків, тобто Україна почне перехід до режиму «без паперів». Своєю чергою, ці заходи вимагають найбільшого захисту приватної інформації та особистих даних. Об'єктивно доступ до особистих даних користувачів послуг в майбутньому може мати негативні наслідки для суспільства.

Велике зосередження користувачів цифрових комунікацій на незахищених просторах інтернету, особливо в умовах воєнного стану за постійних атак на енергетичні об'єкти та кібератак підвищує ризик несанкціонованого втручання, а саме: витік особистих даних та неправомірне заволодіння різними документами. Отже, злочинці отримують доступ до особистих даних та документів, які містять зображення реквізитів (особисті підписи та відбитки печаток), що в подальшому можуть застосовуватись у разі вчинення злочинних дій. Наприклад,

форми бухгалтерської звітності, що містять інформацію про стан справ на підприємстві або в господарських товариствах; платіжні відомості, наряди на виконану роботу, акти на списання матеріальних цінностей, доручення на одержання грошових сум або товарно-матеріальних цінностей, різного роду довідки, прибутково-видаткові документи, транспортні накладні; документи, що є засобами приховування вчиненого злочину; документи, що характеризують особисте листування, заяви, скарги, фото- і відеодокументи; документи, що містять інформацію про інші істотні обставини [1]. Тобто документи та реквізити їх вважаються найважливішими атрибутами джерелами доказів та лишаються традиційними об'єктами криміналістичних досліджень, незважаючи на різноманітність способів їх виготовлення та використовуваних для цього матеріалів і засобів.

Зараз найбільша кількість злочинів учиняють із метою заволодіння державним майном; під час купівлі-продажу рухомого та нерухомого майна; під час укладання земельних угод за допомогою різноманітних документів (письмових, графічних, електронних тощо). Використовують різні підроблені документи (договори,

висяги, технічну документацію, чеки, акти, протоколи, накладні, устави, доручення тощо), виготовлені за допомогою копіювально-розмножувальної техніки, поліграфії, малювання, монтажу.

Останнім часом на дослідження експерт-пачеркознавцям із метою встановлення виконавця підпису надають різноманітні документи, у яких досліджувані підписи виконані не рукописним способом, а відтиском факсиміле. На думку експертів, розповсюджене використання кліше факсиміле пов'язано з поширенням пересиланням оригіналів документів засобами електронного зв'язку різноманітними цифровими комунікаціями, а з позицій безпеки будь-який вид електронного зв'язку надзвичайно вразливий, оскільки будь-яка інформація може потрапити у кіберпростір та може бути використана зі злочинною метою.

Також слід зазначити, що останнім часом поширюється проблема під час почеркознавчого та технічного дослідження документів отримати порівняльний матеріал із вільними зразками почерку та підпису особи, а також із вільними зразками печаток та штампів різних підприємств. Це пов'язано, по перше, зі злочинними діями агресора (атаки на підприємства різних форм власності та знищення паперової документації), а по друге, із поширенням

електронних документів та надання електронних адміністративних послуг (накладання електронного підпису та/або електронної печатки у процесі створення електронного документа значно обмежує витребування оригіналів документів із рукописними записами та підписами, відтисками печаток та штампів).

Цифрова трансформація є найсуттєвішим чинником економічного зростання будь-якої країни та актуальним напрямом розвитку країн. Упровадження новітніх технологій, зокрема цифрових, є довготривалим процесом, який супроводжується викликами та потенційними небезпеками для суспільства. Упровадження електронної документації потребує ретельного підходу, щоб забезпечити захист прав та інтересів осіб, які можуть постраждати внаслідок можливих помилок.

Перелік джерел посилання

1. Бідняк Г. С. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств: монографія. Дніпро, 2019. 152 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3707/1/1.%20Do%9C%Do%BE%Do%BD%Do%BE%Do%B3%D1%80%Do%Bo%D1%84%D1%96%D1%8F%20%Do%91%D1%96%Do%B4%Do%BD%D1%8F%Do%BA.pdf> (дата звернення: 04.04.2024).